

TELEGRAFUL ROMÂN

Nr. 92. ANULU XIV.

Telegrafulu este de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditura foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. car' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Sabiu, in 20 Nov. (2 Dec.) 1866.

Inseratele se platescu pentru intela ora cu 7. cr. sirula cu litere mici, pentru a dou'a ora cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Escelenti'a Sea noulu Comandante generalu in Transilvani'a, LMC. Br. de Ramming, au sositu alaltaeri sér'a in Sabiu si se primi cu indatinatele onoruri militare.

Afaceri bisericesci.

In nrii 42 si 43 ai foiei nóstre impartasiramu in estrasu cuventarile Esc. Sele P. Archiepiscopu si Mitropolitu Andreiu Bar. de Siagun'a, rostite cu ocasiunea tinerei Sinodulu archierescu si a inaugurarei Consistoriulu apelatorialu. Acum aflamu de oportunu a le reproduce in tota estinderea lor.

Cuventarea,

cuucarea Escelenti'a Sea, Domnulu Archiepiscopus si Mitropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a au inauguratu Consistoriulu apelatorialu metropolitanu in Sabiu in 19 Maiu 1866.

Prea sântitoru si Pre cinstitoru frati in Christosu!

Ne-amu adunatu intai'a ora la nou reinfiintiat'a Metropolia nóstra, cá sa ne constituamu intr'o judecatoria mai inalta bisericesca spre revederea, censurarea si deciderea finala a proceselor matrimoniale, apelate dela Consistoriele Eparchiilor Aradului si a Caransebesiului.

Ne spusu de mare este bucuria si mangaierea clerulu si a poporulu credinciosu, sciindu-ne astadi la Metropolia nóstra nationala si pentru aceea naturale si canonice adunati pre noi pre Mitropolitulu, Episcopii, Protopopii si Parochii de nationalitatea sea romana; sciu, ca numai putinu de mare este bucuria si mangaierea Prea sântitoru si prea cinstitoru vóstre, *) cáci sunteti acei membri destinsi ai Clerulu ortodoxu de nationalitatea romana, din cari judecatori'a acést'a mai inalta este compusa. Insa me rogu, cá sa-mi dati voia a exprima cu acestu privilegiu solenelu si bucuria si mangaierea, ce o simtiu eu astadi in adenculu inimei mele, vadiendu realizate, cele ce amu doritu de 18 ani si ce ce amu disu despre biserica nóstra din Banatu intr'o nota la §-ulu 134 din tomulu alu II alu istoriei mele bisericesci tiparite inca la anulu 1860, ca adeca „Românii ortodoxi din Banatu voru avea Episcopi nationali, cáci starea biserice nóstre din Austri'a are a se constitui pe o basa mai sigura, de cum este cea mai dinainte si cu acést'a se va regula in celu dintaiu Soboru si altele.“ Acést'a amu disu si amu tiparitu la anulu 1860 si la anulu 1864, precum scimu, a fostu Soboru pentru alegerea Mitropolitulu serbescu la Carlovitiu, unde au luat parte si reprezentantii romani, si dupa aceea s'au tinutu sinodu archierescu pentru pertractarea petitiunilor asternute Majestati Sele din partea Archiereilor si onoratorilor de nationalitatea romana, pentru crearea unei Metropolii romane coordonate cu cea serbesca, unde amu luat parte si eu si Preasántitulu Domnu Episcopu Procopiu alu Aradului; aci in acestu Sinodu archierescu s'au recunoscutu din partea Ierarchie nóstre intregi din Austri'a necesitatea incuviintiarei petitiunilor nóstre, si Majestatea Sea ces. reg. apost. s'au induratu a aproba prin resolutiunea sea din 12/24 Decembre in acelasi anu 1864 infiintarea Metropoliei cu Episcopiele din Aradu si Caransebesiu pentru toti romani de relegea greco-orientale din Ungari'a si Ardelu, carea Metropolia au si inceputu dregatori'a sea in 15 Iuliu 1865, candu adeca comunele nóstre curatu romane bisericesci s'au scosu de sub jurisdiciunea Ierarchie serbesci si au trecut la Ierarchia loru strabuna canonica si legiuita, de care au fostu lipsite 165 de ani in urm'a góneloru redicate asupr'a biserice nóstre si parte in urm'a unui absolutismu ierarchicu, ce este unu ce condamnatu in institutiunile biserice lui Christosu, si de aceea cum au resaritu dreptatea crestinésca in urm'a invetiaturilor genuine ale lui Christosu, si au revarsatu radiele sele in palatulu imperatescu, absolutismulu acést'a ierarchicu, numai decatu s'au redusu la starea normale prin infiintarea Metropoliei nóstre celei coordonate cu

cea serbesca. De aci se vede motivulu petitiunilor si alu nisuintiloru nóstre bisericesci, scolari si fundatiionali in contr'a unui absolutismu ierarchicu osanditu in canonele biserice lui Christosu si osanditu din inim'a fia-cáru crestinu. Si asiá, cáci neau ajutatu Ddieu prin indurarea Majestati Sele c. r. apost. cá petitiunile nóstre sa le vedemu realizate, bucuria si mangaierea nóstra generala de astadi este acést'a impregiurare, ce face in vietia nóstra bisericesca o epoca noua.

Insa Preasántitoru si Preacinstitoru frati in Christosu! trebuie sa marturisescu: ca precum adese ori, asiá si in momentul acést'a me stapánescu pre mine o grija si ingrijire pentru viitorulu Ierarchie nóstre, care mai de aprópe aterna dela noi toti.

Dicu, ca viitorulu Ierarchie nóstre mai de aprópe aterna dela noi toti; aci intielegu eu nu numai pre Mitropolitulu si pre Episcopii, ci intielegu si clerulu si poporulu intregu si asiá conditionedi eu viitorulu ferice si corespunditoriu bucurie si mangaierei nóstre generali de astadi dela folosirea drepturiloru si dela implinirea datoritiiloru prin toti factorii dintr'o Metropolia in intielesulu si cu pestrarea institutiuniloru canonice ale santei Maicei nóstre biserice.

Scimu noi Archiereii, dar scie si preotimea, si scie si intregulu nostru poporu credinciosu, ca Ierarchia nóstra s'au reinfiintiatu asiá dicendu din comunele bisericesci romane care cu deosebire din Banatu infatiosieza icon'a unoru vii parlogite, si ca Ierarchia nóstra romana este chlamata a preface aceste comune in vii bine grigite si roditoare; de aceea Sinodulu archierescu indemnatu de sántieni'a si marirea problemei, ce i-au venitu lui in parte-i, s'au consultatu in siedintia sinodale din 16 Augustu a. tr. si au aflatu de lipsa tinerea unui congressu bisericescu, unde fiindu reprezentate tote Eparchiile din Metropolia nóstra prin deputatii sei preoti si mireni, sa se fixede mesurile cele necesarie pentru innoirea si prosperarea intregi nóstre Ierarchie si a partiloru ei constitutive, si Sinodulu acelu archierescu au asternutu Regimulu Majestati Sele rugarea pentru tinerea pentru unu congressu acum amintitu.

Incuviintiarea acestei rugari inca nu au urmatu, cu buna séma din caus'a constelatiei civile si politice interne si externe, in care se afla astadi imperiulu intregu alu preagratiusulu nostru Monarchu, Inaltu carele cu ajutoriulu de susu si cu armele dreptatiei, si cu bratiile cele credinciose ale popóreloru sele va sdrobi sumeti'a si lacomia obrasnica a dusmaniloru sei streini, si atunci vomu pute tine congressulu nostru bisericescu, de care avemu neincungiurata lipsa, iara pana atunci, noi Archiereii vomu cautá sa satisfacemu trebuintiloru celoru de tote dilele prin consultari archieresci, si prin cele in consistorii eparchiali, si dupa impregiurari si prin consultari confidentiali cu onoratorii nostri din cleru si poporu. Aceste suntu de lipsa cá nisece pregatiri si studii asupr'a acelor obiecte táietóre in tote partile vietiei nóstre bisericesci, care acolo se voru tractá, si astfelu Ddieu, carele covarsiesce tota mintea si lumineza priceperea, va indrepta inimile si cugetele nóstre, si vomu pute preface viia cea parlogita prin negrigia altor'a in viia bine placuta lui Ddieu prin ingrijirea nóstra a tuturor, si acést'a vomu dovedi pre deplinu atunci, candu tote acele vomu gandi si vomu face, cáte suntu adeverate cáte suntu cinstite, cáte suntu drepte, cáte suntu curate si cáte suntu iubite inaintea lui Ddieu si a crestiniloru.

Aceste pretramitiendu me intorc la obiectulu propriu, pentru care ne-amu constituitu intr'o judecatoria mai inalta bisericesca spre revederea, censurarea si decisiunea proceselor matrimoniale apelate dela Consistoriele eparchiale ale Aradului, si Caransebesiului.

Nu voiu sa me lasu in discusiunea sacramentala a casatoriloru, nici in discusiunea competintiei jurisdiciuniloru bisericesci in privintia causelor matrimoniale, cáci multiamita ceriulu Regimulu Patriei nóstre casatori'a impopulatiunei sele crescine o recunosce de sacramentu, si jurisdiciunea bisericesca de competinte a tractá si a decide procesele matrimoniale, ci voiu sa amintescu in scurtu si numai preste totu in generalu cu putine cuvinte 1, despre casatoria si a 2, despre judecatoria.

Ceea ce voiu sa amintescu preste totu si in generalu despre

*) Dnii Episcopi: Procopiu Ivacicovicu alu Aradului; Ioann Popasu alu Caransebesiului; Nicolau Popea Protosingelu archiepiscopescu; Protopopii: Ioann Marco alu Lugosiului, si Ioann Tieranu alu Lipovei, si Parochulu Georgie Vasilevicu din Giula ungeresca.

casatoria este aceea, ca casatori'a atatu dupa invetiaturile bisericeii crestine, catu si dupa convingerile tuturor statelor crestine, este institutiune forte momentosa in vietii'a nemului omenescu, caci prin ea se sustine nemulu omenescu. De aceea inceputulu casatoriei se deduce dela omenii cei dintaiu, precum Moise adevereza in cartea facerei capu I v. 27, 28 scriindu : Ddiu au ziditu pre omu dupa chipulu si asemanarea sea, barbatu si muere iau facutu pre ei si iau binecumentatu dicendu : „cresceti si va inmultiti si umpleti pamentulu si-lu stapaniti pre elu.“ (Va urmá.)

Dlu Ioanne Fekete Negrutiu.

Sabiu 18 Novembre.

Acestu respectabilu Domnu, cu privire la articolulu nostru din nr. 87, ne spune in o corespondintia din Blasiu din 20 Nov. st. n. 1866 la Gaz. Tr.: „de durere mascata“ carea o cetesce pintre sirele articolului mentionatu; promite a nu afla demnu de a intrá in o polemia cu noi asupr'a acelu articulu; se mira in sa totdeodata — dupa-ce aduce aminte de reputatiunile Dsele din trecutu in causa promovarei binelui natiunale —, cum Telegrafulu Románu au aflatu de tragerea Dsele la raspundere si vine la ide'a de denuntiantes; apoi ne spune de „beata simplicitas“ si apoi pentru incheiere vorbesce de rolulu lui Iud'a si ne amenintia sa bagámu de seama ce facemu, caci ne vomu tredi din visuri, mai incarcandu-ne totu noua venitorea seisiune natiunala, de care noi trebuie cu suprindere sa-i marturisimu si Dlu Fekete Negrutiu si ori si cui, ca nici ca amu visatu, nici ca amu doritu, dar nici ca prin minte nu ni-au trecutu cá sa o provocámu.

Ai pusu Dlu meu máu'a pre consciintia candu ai invocatu judecat'a lui Ddiu si a natiunei „intre noi si voi“? Ai judecatu trecutul celu mai de aprópe chiaru si te-ai aflatu liniscitu in consciintia candu ai aruncatu aceste cuvinte in publicitate? Telegrafulu n'au scrisu si nu scrie cá sa cetesca omenii printre sire, ci pre sire, pentruca nu va sa fia insielatoriu. Telegrafulu nu da nimenui sfatulu nici sa cetesca pintre sire nici sa calce pintre carári, caci nu vrea sa seduca pre nimenea. Telegrafulu au doritu si doresce, cá, avendu noi cale, sa mergemu pre cale, si avendu drepturi sa mergemu cu ele in mána, cá cu unu felinariu, pentruca sa nu ne potignimu nice unu lu macaru. Intre noi sa nu fia vorba de „noi si voi“. Aceste au fostu motivele indignatiunei espresse in nr. 87, dupa-ce amu tacutu la cele ce se au petrecutu cu provocárite, cari nu va puté sa nege nimenea, ca nu numai nu au fostu legale, ci, chiaru candu nelegalitatea loro aru fi procesu din necunoscentia institutiuniloru patriei, ele au fostu nesincere.

Noi comiteamu pecatu, deca nu luámu cuventulu in fati'a atároru impregiurári, dar repetimu si acum ca ne-a durutu si ne dóre, ca au trebuitu sa urmámu asiá.

Cátu pentru mirarea ca de unde amu potutu afla despre tragerea Dsele la raspundere in adeveru trebuie sa ne mirámu si noi. Deca se mirá de acést'a altu cine-va, carele crede in nesdravenii, — alta socotéla, dar deca se mira unu barbatu respectabilu cá Dsea apoi trebuie sa credemu, ca de câte-ori ia o foia diuaristica a mána trebuie sa se mire, cum de gazetarii afla despre lucrurile ce se intempla — de si nu despre tóte — in lume.

De altmintrea lucrulu e forte simplu. Ni s'a datu ocaziune sa vedemu inca la 23 Oct. (4 Nov.) a. c. o harthia oficiosa dela Clusiu din 2 Nov. c. n., in carea se afla, ca Canoniculu blasianu Ioann Fekete (Negrutiu) au emis harthii prin tíera la Protopopi grecesci si provóca la subscrieri si la colecte de bani sub firma: Dio siedintia inteligentiei románe din Blasiu, si cu subscrierile: Ioann Fekete presiedintele, Dr. Ioann Bob actuariu; pe adresa din afara: 1263. Ordinariatulu Metropolitanu.

Totu in acea harthia amu cetitu: ca comitetulu mentionatu invólva delictulu turburarei pácei si a ordinei bune, despre care Telegrafulu Románu scrisu numai in 13/5 Nov., asiá dara dupa mai dóne septemáni, care Telegrafu nefiindu asiá departe de Sabiu i s'a intemplatu sa afle si elu despre aceste, si aci jace totu secretutu, care a datu D. Canonicu Fekete Negrutiu ansa, a ne patá cu vin'a denuntiarei. Intebámu acum, cum vine Tel. Rom. denuntiantes? si ca prin pat'a acést'a imaginaria ce vrea sa ni o arunce cine-va asupra-ne se sterge copilaria comisa prin comitetulu celu fára nici unu capetáiu?

Cându au sositu si cându n'a sositu la Blasiu, mare séu mica, fáim'a despre aceste, nu e treb'a Telegrafului Románu.

Nu intielegemu amenintiárite ce se facu Telegrafului Románu dimpreuna cu patronii si partisanii sei. Amu fi asteptatu, nu cá sa ni se deschida o perspectiva asiá de posomorita, ci sa ni se fia aretatu visurile in care ne resfatámu si pentru care vomu avé a fi trasi inaintea unui tribunalu. . . Cu amenintiári de o parte si cu laude proprii de alta parte e greu de a capacita pre cine-va, caci ele voru prinde totu asiá de putínu cá si denuntiárite si clevelele aruncate cu atá'a abundantia mai bine de unu anu de dile asupr'a acelu pre cari ii a felicitatu si salutatu si Dlu Fekete Negrutiu de atátea ori de barbatii conducatori s. c. l. ai natiunei.

In fine Telegrafulu Románu ori ce se va intempla nu se va abate nici dela conclusele congreselor natiunali, nici dela calea le-

gala ce i s'a deschisu, pre carea o aprobá tóta lumea morala; Telegrafulu Románu crede ca natiunea este si va remanea pre lángá aceste, pentru ca e calea cea mai sigura conducatoriá cátra destinele natiunei cele bune; Telegrafulu Románu va reprobá ori si cându alte metechne, cari nu incapu in ramele legalitátiei si apoi va cautá cu fatia liniscita, convinsu ca au lucratu pentru binele comunu alu natiunei, chiaru si cându aru fi sa se implinesca amenintiárea profetia, cu carea ne regaléza Dlu Fekete Negrutiu!

Eveniminte politice.

Sabiu in 19 Novembre.

(Diet'a din Pest'a.) N. Fr. Bl. scrie: Partia lui Deák au tinutu in 24 l. c. sub presidiulu lui Moritz Szentkyralyi o conferintia noua in sala hotelului „Europa“ Insemnatarea obiectului, carele erá sa se ia la desbatere, au fostu adunatu mai pre toti membrii partitei, si cu suprindere puteai vedé si mai multi membrii din drépt'a in corpulu acést'a compactu, pre care-lu numi usulu parlamentariu centru dreptu. Despre obiectulu si decurgerea consultárei, la carea au luat parte cá si mai inainte Deák, impartásimu urmatórele:

Conferintia abia tinu cu ce-va mai multu cá o jumetate de óra. Cá vorbitoriulu dintaiu, Deák imparti rescriptulu reg., dupa ce-lu desfasurase dupa fiinti'a sea, in dóne párti: partea prima aru continea unu respunsu la adres'a ultima, precandu partea a dóu'a tractéza despre afacerile comuni.

Dupa ce au premisu vorbitoriulu, ca la partea prima a rescriptului reg. trebuie facuta o adresa noua cá respunsu, afla de lipsa, a deslusi aceea ce trebuie dísu in adresa: ca natiunea (?) nu au pretinsu recunoscerea continuitátiei de dreptu principiala, ci factica, si aceea o pretinde si acum. Respunsulu nostru la partea a dóu'a a rescriptului reg. aru fi sa sune dupa opiniunea vorbitoriului intr'acolo: ca noi pre acést'a numai atuncea-lu putemu luá in consideratiune, candu si va fini comisiunea de 67, delegata in causa afaceriloru comune, consultáritele sele si va asterne resultatulu acestor'a dietei. In presinte in sa inca nu cunósce diet'a nici decum aprobarea comisiunei de 67.

Dupa Deák a cuventatu delegatulu Albei regale (Stuhlweissenburg) Sigismundu Detrich. Vorbitoriulu propune, cá comisiunea de 67 sa se aviseze din partea dietei la continuarea activitátiei sele. Deca dupa rescriptulu din 3 Martiu — dice vorbitoriulu — nu ne-amu retrasu decisiunea nóstra, dupa carea amu alesu comisiunea de 67 pentru pertractarea afaceriloru comune, — astadi, dupa rescriptulu celu mai nou, avemu cu atá'a mai putina ansa, a face acést'a. Intr'adeveru nici rescriptulu acést'a nu multiamesce inea natiunea; in sa totusi merge mai departe in aprobarea cestiuiloru drepte ale natiunei, cá tóte rescriptele dinainte.

Cu aprobare comuna adoptá conferintia propunea lui Deák.

Diferintia intre opiniunile ambelgru partite mari din casa ablegatiloru: a centrului dreptu si stángu, o amu putea formulá, dupa rezultatele conferintiei de pána acum, intr'acolo, ca pre candu stánga nu se invoiesce la alte consultári ale comisiunei de 67, inainte de a se denumi unu ministeriu respundietoriu si inainte de a se constitui relatiunile constitutiunale, pe atuncea partia deakiana este determinata, a continuá consultáritele comisiunei de 67.

Mai amintimu inca, ca adres'a are sa se faca de totu scurta dupa modulu propusu de Deák si ca cu compunerea acesteia nu se va insarciná comisiunea de 67, ci se va alege o comisiune deosebita pentru adresa.

Unu telegramu din Pest'a ne spune, ca intr'o conferintia a stángei au propusu Tisz'a, cá sa se petitioneze in o adresa pentru deplin'a restituire factica a continuitátiei de dreptu; pána atunci nu si-aru puté continuá diet'a activitatea sea, dupa cum doresce din adencu. Propunerea se primesce cu aclamatiune si se otáresce o comisiune de 15 membri.

Dupa unu telegramu de Joi, in acea di a tinutu o siedintia diet'a ung. Tisza face o propunere pria carea cere o comisiune de 15 pentru compunerea unei adrese in carea sa se éera restitutiune in integrum (adeca legile dela 1848 in integritatea loro.) Deák cere in propunerea sea restatorirea continuitátiei de dreptu; in privintia afaceriloru comune indrepta la continuarea lucráriloru comisiunei de 67. Astadi (Sambata) va fi siedintia.

Unu evenimentu de mare insemnatare este adres'a dietei din Austri'a de josu. Adres'a contine unele imputári grele cari suntu indreptate asupr'a regimului si cu deosebire asupr'a politiceii sistátore. Sacrificiele cele mari aduse prin delaturarea (sistarea) constitutiunei nu au inaintatu nici cátu de putínu impacarea cu Ungari'a dice adres'a, carea in fine cere cá regimulu sa se întórca la constitutiunea imperiului intregu. — Adres'a acést'a a facutu mare sensatiune si se astépta sa faca presiune asupr'a dietei unguresci. Unele foi dícu ca nu va avea efectulu adres'a, pentruca ungurii voru face concessiuni si se voru multiam si mai cu putínu, numai cá sa se mantie dualismulu si sa nu se reintórca constitutiunismulu lui Schmerling. —

Jurnalulu de „St. Petersburg“ vorbindu despre Romani'a dice : ca dela caderea lui Cuz'a Russi'a au remasu pre terenulu conventiuniloru din 1856 si 1858, votandu pentru multamirea dorintieloru româniloru româno-moldoveni, exprimate in modu loialu, cari dorintie nu au trecutu marginile acestoru conventiuni. **F a p t e l e i m p l i n i t e a u t r e c u t u m a r g i n i l e a c e s t e a.** Dupa ce in sa s'au invoitu Turci'a la acestea, asteptâ Russi'a rezultatulu negociatiuniloru. Sultanulu au recunoscutu pre Principele de Hohenzollern de suveranu ereditariu. Puterile au sanctiunatu faptulu indeplinitu in contr'a conventiuniloru. De atunci Russi'a este indreptâtita, a tiné socotela de simpatie tradițiunile pentru coreligiunarii sei. Originea si actele prime ale Principelui de Hohenzollern i suntu favoritoare. Desprețuindu Russi'a ori-cari alte motive, nu sacrifica nici demnitatea nici interesele ei, si cauta relatiuni amicabile la puterile acelea, pre a câroru reciprocitate pôte contâ.

B r a s i o v u. In 7/19 Noemvre a. c. se tinu aci amesuratu §-ului din statute adunarea generala a reuniunei femeiloru române. Inainte de deschiderea adunârei comitetulu luâ parte la servitiulu ddicescu, ce se celebrâ in biseric'a gr. or. din Scheiu cu rugaciuni pentru sanetatea si indelung'a viétia a M. S. pré buneii nôtstre Imperatésa Elisabet'a patron'a acestei reuniuni si pentru intrég'a casa domoitoré. La 11 óre a. pr., adunandu-se membrele reuniunei in edificiuulu gimnasiulu nostru, Dn'a presidenta An. Datco deschide adunarea printr'o cuventare acomodata urandu viétia indelungata M. S. Imperatéssei, iara adunarea redicandu-se ei aduce unu viu „sa traiesca!“

Dupa acést'a se cetesce numele aceloru marinimóse dómne române din tóta Transilvani'a, care au contribuitu denariulu loru pentru inmultirea fondulu acestui institutu filantropicu. Adunarea constatédia cu bucuria, ca acést'a Reuniune este spriginita cu caldura si interesu si acum in anulu alu 16-le a esistintiei sele din tóte pârtile patriei. Se cetesce mai incolo raportulu despre activitatea comitetulu in decursulu anulu espiratu 1865/6. Din acést'a se arata, ca s'au luatu tóte mesurile posibile pentru ascurarea fondulu de pâna acum alu Reun. s'au făcutu pasii cuviinciosi si pentru multirea acestui fondu prin colecte si baluri arangiate in folsulu acestui'a. Iara cu privire la scopulu prescriu la § 1 pentru acést'a Reuniune, comitetulu a împártitu si in anulu acést'a subventiunile la cele trei scóle de fetitie si anume la cea din Brasiovu 400 fl. v. a., la cea din Blasiu 400 fl. v. a. si la cea din Sabiiu 200 fl. v. a. In modulu acést'a Reuniunea a inlesnitú creșterea si instructiunea a 82 fetitie române serace.

Dupa acést'a se asterne adunârei generale din partea Dei. casieritie Eufrosin'a J. G. Ioan raportulu despre starea fondulu Reuniunei la finitulu acestui anu. Din acést'a s'a incredintiatu cu multamire adunarea, cumca fondulu cresce cu pasi imbucuratori, câci dupa bilantiulu anulu trecutu capitalulu R. f. r. constâ din 27,496 fl. 81 xr. v. a., iara in decursulu anulu acestui'a au intratu in cass'a Reuniunei parte cá interese, parte cá colecte sum'a de 2157 fl. 16 xr., din care subtragu erogatiunile din anulu acést'a cu 1140 f. 7 xr. si astfelu remane cu sporu curatu 1017 fl. 9 xr., care adaugendu-se la capitalulu din anulu trecutu, ne arata starea actuala a fondulu in suma de 28,513 f. 90 xr. Adunarea ia cu multamire cunoscintia despre acestu raportu si alege o comisiune constatátore din trei barbati de incedere, cari se cercetedie atâtu socotele câtu si tóte lucrârele comitetulu din anulu espiratu.

In fine se ia in pertractare dorint'a scólei de fetitie române din Sabiiu manifestata prin dlu Inspectoru scólei si Protop. I. alu Sabiiulu I. Hanni'a, cá Reuniunea sa mai adange la subventiunea de 200 f. destinata si urmata pentru acést'a scóla inca 50 f. v. a. cá sa póta platí pe lângá invetiatorésa si unu adjunctu, care sa invetie pe copilele la carte. Dupa o desbatere indelungata cu considerare la starea fondulu si la cuprinsulu §. 7 lit. f., din statute se decide a se dá de aci inainte la numit'a scóla pe totu anulu subventiunea de 250 f. v. a. pentru cá acést'a scóla sa nu afle nici o pedeca in inaintarea ei. Mai pertractandu-se si alte cestiuni de interesu pentru prosperarea acestui institutu filantropicu se incheia siedint'a la 2 óre d. pr. „G. Tr.“ a.

De pre malulu Muresiulu.

Déca pre cale politica natiunei nôtstre i suntu inchise barierele constitutiunale transilvane, déca in oficiuri se lupta si cei putini români, cá sa-si véda respectata limb'a loru si de amplotiati celorlora-lalte natiunalitâti, déca si suntu ei persecutati si reu vediuti pentru intrebuintiarea limbei loru in tóta estensiunea intielesulu limbei inarticulate si cu tóta rigurositatea; déca trebuie sa taci vediendu ca cum curgu multe procese criminale; atunci avemu constitutiune in cause eclesiastice a cârei'a bariere ne stau deschise; pentru ce nu se tinu asiâ dara sínódele presbiterale dupa lege renduite pe totu anulu? cá sa ne redicâmu graiulu spre intârirea moralitâtiei nôtstre amenintiate de politic'a cea multa turburata, sa ne ingrișimu de prosperarea causeru scolare spre a ne intâri in simtiuri curate natiunale; sa cautâmu de starea cea slaba materiala a unoru bisericu si respective de manipularea baniloru bisericesci, carea ma-

nipulare d. e. din Mesterhaza e asiâ de minunata, incâtu Coratorulu bisericu, leatu fiindu la intrebare cá martoru pentru unu furtu de 7 fl. v. a., care s'au comisú fustu din lad'a bisericu, nici n'a sciutu sa marturisésca, ca câti fiorini au fustu in lada? d'abiâ au gâcit'o preotulu! Déca in modulu acést'a se manipuleza banii bisericu, atunei ce socota potu sa-si dea ei eclesiei. Furtulu acést'a altmintrea nu s'aru fi intemplatu, déca n'aru fi avutu biseric'a incuitori rele, adeca biseric'a se deschide cu o potcova (!?) sapienti sat!

Unu crestinu.

Protocolulu XXVI.

In anulu 1866 Septemvre 15/27 a fustu tinuta siedint'a directiunala estraordinaria a Asociatiunei natiunale de Aradu pentru cultur'a poporulu românu sub presiedint'a ordinaria a Spectatulu D. Sigismundu Popoviciu V. Directoru; in fiint'a de fatia a Dloru membri directiunali: Ladislau Bogdanu, Florianu Varga, Ioann Berceanu, Mironu Romanu, Emanuilu Misiciu, notariu Dionisiu Pascuiliu.

222. A fustu procetitu si autenticatu protocolulu siedintiei tinata in 18 Augustu 1 Sept. a. c.

223. A fustu precetita epistol'a Ilustr. Sele P. Episcopu Procopiu Ivacicoviciu Presiedintelui Asociatiunei, de datulu 13/25 Sept. a. 1866 nr. pres. 161 impreuna cu aclusulu oficiosu emanatu dela Ilustr. Sea Dlu Georgiu Pop'a, comite supremu a comitatulu Aradulu dto 23 Sept. 1866 nr. pres. 1961 in virtutea câror'a doresce cá tempulu tinerei ad. generale publicatu pe 3/15 Octobre a. c. sa fia amanatu din caus'a epidemiei colerice.

Deci tenórea scripteloru acestor'a luandu-se la pertractare meritória D. Sigismundu Popoviciu V. Directoru au propusu cá luandu in socotintia calamitatea acést'a universalá precum ingrișirea mai mariloru, pentru incungiarare molipsirei nefericite ce s'aru puté intemplá — adunarea generala publicata pe 3/15 Oct. 1866 sa fia amanata pe tempu nedeterminatu.

Determinatu: Propunerea e primita, si terminulu adunârei generale a Asociatiunei e amanatu pe tempu nedeterminatu; acést'a va fi publicatu in diuarele Concordi'a si Albin'a de locu, neasceptandu-se autenticarea protocolulu.

224. Au fustu reportatu cumca D. Ioann Suciú Colectantu in Socodoru a strapusu 5 dechiaratiuni aloru cinci barbati cari voiescu a fi membri ai Asociatiunei pe 3 ani urmatori.

Determinatu: E luatu spre cunoscintia, si suntu strapunende notariatulu pentru inscriere in catalogulu generalu.

225. A fustu referitu cumca D. Iosilu Pap colectante in Oradea mare a strapusu 7 dechiaratiuni cá cele din Nr. precedente.

Determinatu: Se ia spre cunoscintia cá mai susu.

226. A fustu reportatu cumca D. Moise Bocsianu colectante in Curticiu a strapusu dóue dechiaratiuni, necomitivate.

Determinatu: E luatu spre statulu cuoscintiei.

227. A fustu procetitu cumca Dlu Dumitru Mareu colectantu in Birchisiu a strapusu 20 de dechiaratiuni de ale barbati-loru cari voiescu a fi membrii Asociatiunei pe 3 ani urmatori.

Determinatu: E luatu spre cunoscintia cu multamita, si suntu a fi registrate de dupa norm'a prescria mai susu.

228. Fiindu raportatu cumca D. Mironu Romanu abdicendu, si adeca Teologi'a, cu finitulu lunei Septemvre c. n. mutanda-se d'n cartirulu unde avusesé si directiunea Asociatiunei localitatea interimala dela 1 Maiu a. c. Directiunea remane fára de cartiru, de unde a fustu propusu cá sa se ingrișesca de alta localitate de si interimala adeca pâna in tempulu ad. generale.

Determinatu: Propunerea fiindu primita, cercarea cartirulu e incredintiata Dloru membri. Florianu Varga, Ioann Berceanu si Emanuilu Misiciu, avendu de a reportá despre cele implinite in siedint'a urmátore mai decurendu.

Conferatu si autenticatu prin Ioanne Goldisiu m. p., notarulu directiunei.

Publicare.

In urmarea determinatiunei siedintiei tinute prin Directiunea Asociatiunei române de Aradu pentru cultur'a poporulu in 22 Octobre (3 Nov.) 1866 nr. 240 cu privire la determinatiunea publicata in 15/27 Sept. 1866. in privint'a amanârei terminulu adunârei generale, din caus'a epidemiei colerice, carea epidemia in sa acum'a inceta, cu acést'a se aduce la cunoscintia publica. cumca ad. gen. a aceleiasi Asoc. nerevocabilu se va tiné la Aradulu vechiu in 15/27 si dilele urmátore a lunei lui Decemvre, la care serbare natiunala directiunea in intielesulu §lui 10 alu statuteloru Asociatiunei cu onóre cuvenita chiama pe toti acei'a, câror'a li jace la anima promovarea culturai poporulu românu. —

Deodata suntu rugate tóte on. redactiuni române din Monarhia pentru bunavointi, de a aduce in jurnalele sale determinatiunea acést'a la cunoscintia publica. —

Semnatu in Aradu 22 Oct. (3 Nov.) 1866.

Directiunea Asociatiunei natiunale pentru cult. popor. românu.
Sigism. P o p o v i c i u, Ioanne G o l d i s i u,
direct. secund. not. directiunala. „Conc.“

Provocare *)

cătra p. t. inteliginți'a româna din Banatu și in specie din comitatulu temesianu.

In intielesulu conferinței private din 10/22 Oct. a. c. in cauză „Alumneului românu din Timișoara“ amu onóre a conchiamá o adunare preliminară pe 17/29 Nov. 1866 la Timișoara spre desbaterea statutelu comitetulu provisoriu pentru infintindulu „Alumneului românu natiunale din Timișoara.“

Deci invitu cu tóta stim'a pre inteliginți'a româna, cá sa iee parte la adunarea acést'a in numerulu celu mai mare.

Loculu adunárei va fi in cas'a mea, in cetate, estrad'a casar-meii vieneze N. 144 (Wiener Kaserngasse Nr. 144.)

Timișoara in 18 Novembre 1866.

Meletie Dregiciu m/p.

Georgiu Ardoleanu m/p.

Protopresb. Timișoerei.

notariu ad hoc.

V a r i e t á t i.**† Daniilu Popoviciu Barcianu,**

cucerniculu preotu, membru fundatoru alu Asoc. literarie romane și alu asediamentulu pentru sustinerea miseriloru locali, pregatitu cu ss. taine, adormi linu in Domnulu in 18 Nov. a. c. la 6 óre dimineti'a, in etate de 79 de ani dintre carii 50 de ani au servitu in via Domnului cá preotu neobositu și cu caractéru nepetatu, spre deplin'a multiamire a tuturoru, plansu și jelitu nunumai de doi fii și o fiica a s'a iubita: **P. Sava**, Parochu și Asesoru consistorialu, **Serviann** c. r. Secr. gubern., și **An'a** casatorita **Ioanu Brote**, proprietariu și negutiatoriu, ci și de numerosii sei nepoti și nepóte, poporeni și alti cunoscuti ai sei.

Servitiulu immormentárei se va sevarsi Dumineca in 20 Nov. pla 12 ore in biseric'a ort. res. cu chr. S. Treimi, la care toti comatimitorii cu cuvenit'a onóre suntu poftiti.

Resinari, in 19 Novembre 1866.

* * Gaz. Trans. din eróre de tipariu de bunaséma ne atribua cá amu referatu despre infintierea unui institutu in Lugosiu din partea Dlu Nedelcu pentru crescerea prunciloru gr. or. seraci, precandu noi acést'a numai o-amu reprodustu dupa Albin'a.

— Fói'a Societáiei din Bucovin'a au reaperutu cu 1 Nov. sub redactione dlu Ioann al lui G. Sber'a. Cuprinsulu brosiurei de fatia este urmatoriulu: Cătra cetitori.— Kera Nastasia.— Poesii: Zafir'a; la mormentulu lui Iancu Costinu; cátra musa; inimióra.— Necrologu: Dr. A. Dimitrovia.— V. Ioanovicu.— La mormentulu lui V. Ioanovicu.— Miscári in cestiuca ortografieloru române.— Comisiunea pentru cupunerea cártiloru scolastice reale in limb'a româna.— Căntece poporale.— Bibliografia și publicatiuni oficióse.— Dlu redactoru dupa ce deplange trist'a perdere a natiunei și in specie a inteleginței române in Bucovin'a prin mórtea antecesorelui seu Dr. A. Dimitrovia, spune ca program'a foiei societáiei remâne cea de pâna acum, și in cu vinte pline de energi'a demna de unu romanu inteligente, îndemna la activitate cu energi'a, curagiu și sacrificii și admonéza a se feri de nepasare, de desfatári stricacióse, de pisme, ure, desbinári și alte de acestea cari au numai mórtea de devis'a loru.— Noi din parte-ne ne bucurámu de zelulu ce lu demústra dlu redactoru in apelulu seu cátra cetitori și credemu firmu in energi'a densului. Dee Ddieu cá ostenelele densului sa fia incununate de succesulu ce-lu doresce densulu și ori ce românu cu bonavointia cátra prosperearea natiunei sele.

* * In societatea de propagarea cunosciinteloru sciintiei naturali la Vien'a tinu dlu Dr. Gustav Tschermak in 19 l. c. st. n. unu raportu despre tiér'a aurulu Tranni'a. In partea apusului din Tranni'a jace intre Ariesiu și Muresiu tiér'a aurulu cunoscuta inca din vechime și numita in genere muntii metalici.

Petrii de nasipu carpaticu forméza mass'a muntiloru, stanci de varu imosante și cone de trachitu frumóse încoronéza zidirea. Poporatiunea precumpanitóre suntu romanii. In districtulu aurulu din Vestu suntu mai multu proportiuni regulate și simple, districtulu nordicu, anumitu regiunea dela Rosi'a munténa oferesce prospecte variate. Aurulu se scóte aici mai cu séma prin esplotatiunea de mine, unde domnesce o economia mica minunata. O amestecare variata a societátiloru mici de cultivarea mineloru și a locuitoriloru singuratici, cari sapa cu spesele loru fára mesur'a receruta pentru mine, rescolescu petrile continátore de aur, încátu sémena cu unu furnicariu seu vespariu. Concurinți'a causéza multe certe și processe. Tinu secretu locurile ce le-au descoperitu, și prin viclenie și prin tóte mijlócele insielaciunei departéza fieste carele pre vecinulu seu dela sine, cá sa ajunga singuru la castigu mare. Nenumerate sfermitóre (stempuri) sdrobescu pétr'a, care contine in 1000 máji adeseori mai mai puțin, cá unu puntu de aur. Ori cine, carele ia parte la societatea de cultivarea mineloru primesce partea sea de castigu in pétra. Sdrobirea na depinde dela cultur'a mineloru. Insa cultivarea mineloru acestor'a nu o esercita numai societáti mici, de cari esista acum'a preste 330, ci și o societate mai mare, la care ia parte cu deosebire erariulu, carele inca se ocupa cu cultur'a mineloru

*) Suntu rugate și celelalte diuarie române a publicá acést'a provocare.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea,**

și sustine unu aparatu mare de sdrobire care póte fi de modelu.

Nu numai prin cultivarea mineloru se scóte aici aur, ci și spalarea de aur aduce óresi care cuantitate. Numai spalarea de aur nu aduce nici decum unu venitu asiá mare, de-si aduce o plata segura.

Cuantitátile cele mici de pulbere de aur, cari le scotu spalatorii și simbriasii proprii se primescu la oficiolátele de rescumperare și se platescu. Societátile cele mai mari (de cultivarea mineloru) ingrijescu și de amalgamarea și scóterea aurulu; numai restulu celu micu clatur'a cea de pre urma se vinde la topitóre. Asiá produce tiér'a aurulu din Tranni'a in totu anulu vre-o 19 máji de aur in pretiu de 1,400,000 f., o suma nu prea enorma, prin carea insa totnsi se inmultiesce vistieria de metalu. Tranni'a este tiér'a cea mai avuta de aur din Europ'a, de-si s'au trasu folosu din ea inca din vechime. Si aci sa intaresce impregiurarea aceea momentósa, ca aurulu se afla curatu cu deosebire in regiunile cele mai inalte de petra, asiá dara cari suntu mai multu discompuse și macinate; dintr'acést'a se póte concheiá, ca aurulu mai inainte au fostu împártitu prin petra, iara prin discompunerea petrei s'a adunatu la cáteunu locu; unu ce demnu de insemnatu este insa aflarea aurulu in stare metalisata cá aurulu telluricu (Tellurgold), precum se afla cu deosebire in districtulu aurulu din Vestu in Sacarâmbu, precandu in tóte celelalte locuri se afla aurulu in stare curata.

Nr. 45—2

Concursu.

Pentru intregirea statiunei vacante de invetiatoriu din comunitatea gr. res. Clicióv'a, ce este ingremiata inclitolu Comitatulu Carasiu și Protopresbiteratulu gr. or. românu alu Fagetulu se escrie prin acést'a Concursu.

Cu acést'a statiune suntu impreunate urmátorele emolumente anuale:

- a) in bani gat'a: léfa anuale de 126 fl. v. a.
- b) in naturale: 20 metie de grâu, 20 metie de cucuruзу, 100 ponti de sare, 100 ponti de elisa, 15 ponti de lumini, 10 orgii de lemne, 2 lantia de livada, 1/2 lantiu de grádina pentru legumi și cortelu liberu.

Doritorii de a ocupá acestu postu de invetiatoriu voru avé a indiestrá petitiunile loru concursuale, timbrate dupa cuviintia, cu estrasulu de botezu, cu atestatele despre absolvirea cu sporiu bunu a cursulu pedagogicu in institutulu preparandialu din Aradu, apoi despre servitiulu de pâna acum și purtarea lui morale și politica și astfellu indiestrate le voru substerne Ven. Consistoriu dreptumaritoriu alu diecesei Caransebesiulu pâna la 20 Decembre c. v. a. c. Caransebesiu in 5 Noemvre 1866.

Consistoriulu diecesei Caransebesiulu.

Nr. 43—3

Concursu.

Pentru ocuparea postulu de invatiatoriu la scól'a comunale gr. or. din Cricáu in Comitatulu Albei-inferióre, se deschide concursu pâna in 25 Novembre a. c. st. v.

Cu acestu postu e impreunatu unu salariu anuale de 100 fl. v. a. din fondulu scolaru, quartiru liberu, și lemne de incalditu.

Competenții voru avea a asterne rogárele sele pâna in 25 Novembre a. c. prevediute cu documinte:

- 1) ca suntu de religiunea gr. or.
 - 2) ca posedu purtare buna politico-morale; și
 - 3) ca suntu pedsgogi, séu clerici absoluti:
- Petitiunile respective an de ale adresá cátra subscrisulu Inspectoratu scolare.

Alb'a-Iuli'a 1 Novem. 1866.

Alexandru Tordasiánu

Adm. Prot. și Insp. distr. seol.

Nr. 44—2

Publicare de Concursu.

Devenindu statiunea de invetiatoriu a scólei comunale gr. or. din comun'a Dealu vacanta, se escrie prin acést'a concursu pâna la 25 Nov. 1866.

Cu acést'a statiune e impreunatu unu salariu anuale de 60 f. v. a. care se platesce toamna cu mustu din comuna, quartiru liberu și lemne de focu câte voru fi de lipsa pentru incalditu.

Doritorii de a ocupá acestu postu de invetiatoriu, au de a-si substerne cererile sale scrise de mâna propria și prevediute cu documintele recerute: cumca suntu pedagogi séu teologi absoluti, și ca sciu tipiculu și cantárele bisericesci,— la venerabilulu scaunu protopopescu gr. or. in Sabesiu pâna la terminulu defiptu.

Dealu in 6 Nov. 1866.

Comitetulu parochialu.

Burs'a de Vienn'a.

Din 19 Novem. (1 Dec.) 1866.

Metalicele 5%	59	Actiile de creditu	152
Imprumutulu nat. 5%	66 65	Argintulu	128 50
Actiile de banca	713	Galbinulu	6 10 5/10

Editur'a și tipariulu tipografiei archidieceesane.